

ПРОБЛЕМИ ДОКАЗИВАЊА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ – АНАТОМИЈА ЈЕДНОГ СЛУЧАЈА

*Idem est non esse et non probari.
Ако нешто није доказано, исто је као и да не постоји.*

Сажетак: Доказивање је кључно, али и веома комплексно питање кривичног поступка. На путу до утврђивања чињеничног стања стоје бројне препреке од којих су неке објективне, а неке субјективне природе.

Наведене тешкоће посебно долазе до изражаја када су у питању кривична дела извршена унутар породице. Ова кривична дела се по правилу најчешће дешавају у оквиру домаћинства, без присуства других сведока, а када они и постоје, обично се ради о тзв. привилегованим сведоцима у кривичнопроцесном смислу који због сродства са окривљеним имају право да ускрате сведочење у кривичном поступку. Са друге стране, ако ова лица и одлуче да сведоче, њихов исказ може бити лишен обележја истинитости управо због блиског односа са окривљеном.

Имајући у виду значај доказивања у кривичном поступку, као и специфичности доказивања кривичних дела извршених унутар породице, тема овог рада је приказ случаја насиља извршеног у породици у којем су окривљени и оштећена – ванбрачни партнери били једини учесници критичног догађаја. Кроз анализу формирања и промене чињеничног стања током фаза кривичног поступка, указано је на тешкоће у доказивању које су довеле до тога да окривљени буде осуђен за битно другачије кривично дело (тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 Кривичног законика) у односу на оно које му је првобитно стављено на терет (силовање из чл. 178 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ).

Кључне речи: приказ случаја, насиље у породици, доказивање, окривљени, оштећена

Увод

Насиље у породици део је свакодневног живота, али и доброчувана породична тајна (Константиновић Вилић, 1990: 194).

Доказивање насиља које се догоди у кругу породице, са једне стране, праћено је тешкоћама које прате доказивање било које друге врсте кривичних

---

* zeljko.mirkov@yahoo.com

дела, док са друге стране има и одређене специфичности које проистичу из саме дефиниције породице која представља „примарну друштвену групу везану браком и сродством, као и високим степеном личне присности, сарадње и солидарности“ (Бошковић, 1999: 258).¹ Прву групу околности чине објективне тешкоће у доказивању – на пример околност да није било очевидаца критичног догађаја, да на лицу места нема трагова папиларних линија окривљеног који би упућивали на њега као извршиоца кривичног дела или да код оштећеног због недостатка медицинске документације није могла бити утврђена тежина телесних повреда чије се постојање тражи за постојање одређеног кривичног дела, па је због те околности извршена и другачија правна квалификација радњи окривљеног.² Друга група околности које отежавају доказивање кривичног дела извршеног унутар породице проистиче из међусобног односа извршиоца кривичног дела и оштећеног, тј. њиховог личног својства које их чини члановима породице. Наиме, поједина лица могу бити ослобођена дужности сведочења, уколико су са окривљеним у одређеном степену сродства.³ То може довести до ситуације да сведок који је био непосредни очевидац критичног догађаја, па чак и оштећени, ускрате своје исказе и знатно отежају утврђивање правог чињеничног стања. Оштећени је посебно значајан као извор сазнања јер му је, као лицу којем је причињена штета, по правилу познат извршилац кривичног дела и околности његовог извршења.⁴ Чак и у ситуацији када сведоци и оштећена лица одлуче да дају свој исказ, он може бити сумњиве веродостојности управо због блиских односа са окривљеним.

Околност одсуства сведока код насиља у породици посебно долази до изражаја када се има у виду околност да се овај вид насиља, како то и сама синтаagma сугерише, најчешће дешава у кругу породице – породичној кући, односно стану, а ређе на јавном месту.⁵ Поред тога, основ за примену одредбе

¹ Породица представља основ сваког друштва јер омогућава правилан развој појединца, а самим тим утиче и на развој друштва у сваком друштвено-политичком систему. По правилу, највећи део свог живота, од рођења до смрти, човек проведе у оквиру своје породице (Бошковић, 2009: 93).

² Аутор је, на пример, у својој пракси имао случај да је део медицинске документације о повређивању оштећеног, укључујући и рендгенске снимке, изгорео током пожара у кући оштећеног, а да здравствена установа није имала копију документације, тако да вештак на основу расположиве документације није могао на несумњив начин да утврди да ли је у конкретном случају дошло до померања уломака код прелома носних костију оштећеног. Из тог разлога су радње окривљеног, у складу са начелом *in dubio pro reo*, квалификоване као лака телесна повреда из чл. 122 КЗ, а не као тешка телесна повреда из чл. 121 КЗ.

³ Према одредби чл. 94 ст. 1 Закона о кривичном поступку (Сл. гласник РС бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014; у даљем тексту: *ЗКП*), од дужности сведочења ослобођено је: 1) лице са којим окривљени живи у браку, ванбрачној или другој трајној заједници живота; 2) сродник окривљеног по крви у правој линији, у побочној линији до трећег степена закључно, као и сродник по тазбини до другог степена закључно и 3) усвојеник и усвојитељ окривљеног.

⁴ Оштећени представља специфичну процесну фигуру чији се положај процесно и криминалистичко-тактички разликује од осталих сведока. Узимање исказа од оштећеног има двоструку функцију. Исказ оштећеног представља: а) извор сазнања о кривичном делу и б) средство заштите његових нарушених права и законитих интереса (Simonović, 1997: 102).

⁵ Тако, према истраживању спроведеном на узроку од 303 тужилачка предмета са територије Војводине у вези са кривичним делом насиље у породици из чл. 194 КЗ (дела извршена у периоду од 28.4.2006. до 28.10.2010. године), утврђено је да је у 64,7% ово кривично дело извршено у заједничком стану, 20,3 % у стану/кући/дворишту учиниоца, а у 7,7% у стану/дворишту/кући

чл. 94 ЗКП-а је овде учесталији него код других кривичних дела, јер су активни и пасивни субјект увек чланови породице.⁶ Саучесник, односно подстрекач или помагач могу бити и лица изван тог круга, тј. било које лице (Делибашић, 2017: 28).

У наставку ћемо дати приказ правноснажно окончаног случаја у којем је окривљеном првобитно стављено на терет извршење кривичног дела силовање из чл. 178 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ, извршеног на штету бивше супруге са којом је наставио да живи у истом домаћинству. Критични догађај се десио у породичној кући, без присуства сведока. Специфичну околност у поступку представљала је промена исказа оштећене током главног претреса, која је у недостатку других доказа битно утицала на промену правне квалификације кривичног дела за које је окривљени на крају осуђен – тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ. Приказ случаја ће бити дат кроз анализу фазе истраге и главног претреса, као и садржину првостепене и другостепене судске одлуке, са посебним освртом на исказе окривљеног и оштећене који су били једини учесници критичног догађаја, те разматрање одредаба материјалног кривичног права и судске праксе, у смислу да ли су радње окривљеног у конкретном случају евентуално могле бити квалификоване као кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ.⁷

Приказ случаја (предоптужни поступак и главни претрес)

Захтевом за спровођење истраге Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину, окривљеном Р. Р. је стављено на терет да је дана 9.6.2013. године у Зрењанину, употребом силе покушао другог да принуди на обљубу, тако што је питао своју бившу супругу од које је разведен Р. Н. да имају сексуалне односе, што је она одбила, а потом је употребом физичке силе одвео у спаваћу собу, скинуо са себе одећу и против њене воље доњи део њене одеће, легао на њу, ударао је рукама по лицу и глави и нанео јој тешке телесне повреде у виду прелома носних костију са померањем фрагмената уломака и мобилно искривљеном носном преградом у десно, као и нагњечење главе и десне горње вилице и носа са крвним подливима на поменути регијама и оба очна капка десног ока, али пошто није постигао ерекцију, до сексуалног односа није дошло, чиме би извршио кривично дело силовање у покушају из чл. 178 ст. 3 у вези са ст. 1 у вези са чл. 30 КЗ.

жртве, док се у осталим случајевима који чине 9,6% узорка радило о отвореном простору, радном месту жртве или другом месту (Јовановић *et al.*, 2012:81). Такође, према анализи овог кривичног дела извршеног на подручју Полицијске станице Земун у периоду од 2008. до 2013. године на узорку од 293 предмета, утврђено је да је у 50% случајева кривично дело извршено у кући, 35% у стану, док је у 15% случајева кривично дело извршено на улици (Поповић, 2015: 480).

⁶ Стога, ово кривично дело има карактер *delicta propria*, с обзиром на то да га може извршити само одређени круг лица (Јовић, Кешетовић, 2002: 884).

⁷ У приказу случаја коришћени су само инцијали окривљеног и оштећене, а није наведена адреса на којој се одиграо критични догађај, нити било који други податак на основу којег би се могао утврдити идентитет учесника догађаја.

На саслушању у просторијама ПУ Зрењанин у присуству браниоца, окривљени је признао да је оштећеној критичном приликом ударио *два шамара*, али је *негирао* да је са њом имао сексуални однос. Окривљени је навео: „... Са мном у кући живи моја бивша супруга... Развели смо се пре четири године на моју иницијативу, а разлог је био тај што она често конзумира алкохол... На њену иницијативу пристао сам да станује код мене... Од развода спавамо у истој соби и у истом кревету и у више наврата смо имали интимне односе и то је била обострана жеља. Дана 9.6.2013. године оштећена је дошла са посла и видео сам да је била под видним утицајем алкохола, што је мене јако изнервирало. Током расправе сам јој у афекту ударио два шамара. Могу да изјавим да са њом те вечери нисам хтео да имам интимни однос, нити сам је присиљавао на то јер је она била пијана, нити би ми пало на памет да било шта учиним против њене воље.“

На саслушању код истражног судије, окривљени је изјавио да остаје код своје одбране дате у ПУ Зрењанин, додајући да је оштећена наведене повреде задобила од шамара које јој је задао критичном приликом, те да је приметио да јој је од тих удараца потекла крв из носа.

Током испитивања код истражног судије, оштећена је изјавила да ју је критичном приликом окривљени принудио на сексуални однос. Навела је да је окривљени почео да је гура рукама у пределу леђа у правцу спаваће собе у поткровљу, а када су стигли до собе, скинуо јој је доњи део тренерке и гаћице. Након тога супстио је и своје панталоне и гаће, оборио је на кревет и легао преко ње, којом приликом су против њене воље имали сексуални однос, а током односа јој је задао више удараца песницама у пределу главе и лица, као и у пределу десне руке коју је подигла да би се бранила од удараца.

Током истраге је прибављен налаз и мишљење вештака – психијатра из којег је произлазило да код окривљеног нема знакова неке душевне болести или поремећености, заосталог душевног развоја, нити зависности од употребе алкохола или опојних дрога. Утврђено је да је окривљени критичном приликом био у стању лакшег степена алкохолисаности, али и да је поред тога био способан да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима. Из налаза и мишљења вештака – максифацијалног хирурга, проистиче да је оштећена задобила телесне повреде наведене у диспозитиву захтева за спровођење истраге, те да исте настају по механизму замахнуте руке – песнице у пределу носа и то кроз вишечино деловање, тј. последица су више задатих удараца, чиме је потврђен исказ оштећене у делу настанка телесних повреда.

Након спроведене истраге, окривљеном Р. Р. је оптужницом Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину КТ бр. 109/13 стављено на терет извршење кривичног дела силовање из чл. 178 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ. Према наводима оптужнице, окривљени је дана 9.6.2013 године, у Зрењанину, употребом силе принудио другог на обљубу, услед чега је наступила тешка телесна повреда лица према којем је дело извршено, на тај начин што је у кући где заједно живе, пришао својој бившој супрузи, оштећеној, те против њене воље употребом физичке снаге почео да је гура рукама у пределу леђа, говорећи јој „Ајде горе“,

па када су тако стигли до спаваће собе у поткровљу куће, скинуо је оштећеној доњи део тренерке који је имала на себи и гаћице, те је спустио своје панталоне и гаће, након чега је оштећену оборио на брачни кревет и легао преко ње, а затим у више наврата својим полним органом продирао у полни орган оштећене, којом приликом је оштећеној задао више удараца песницама у пределу главе и лица, као и у пределу десне руке коју је оштећена подигла да се одбрани, чиме јој је нанео тешке телесне повреде у виду прелома носних костију са померањем коштаних фрагмената и мобилно искривљеном носном преградом у десно, нагњечина главе и лица, горње вилице и носа са крвним подливима на лицу и оба очна капка десног ока, чиме је учинио кривично дело силовање из чл. 178 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ.⁸

На главном претресу окривљени је изјавио да у свему остаје код својих претходно датих изјава. Међутим, *додao је једну нову околност*. Окривљени је изјавио: „... Док смо се пењали до спаваће собе која се налази у поткровљу, оштећена је *пала на степеништу*, после чега јој је кренула крв на нос, све то ме је изнервирало... У спаваћој соби је због тога дошло до свађе и том приликом сам јој ударио два шамара у пределу главе. У тренутку када сам упутио шамаре, она је обе шаке држала испред лица подигнуте са испруженим прстима. Шамаре сам задао преко њених руку... Ударио сам само по шакама.“

Након што је окривљеном предочена одбрана дата код истражног судије у којој је навео да су повреде оштећене настале од шамара, дословно је изјавио: „Од мене је било тражено да се кратко изјасним о тим чињеницама и због тога нисам спомињао пад на степеништу. Истина је оно што сам данас рекао.“

Интересантно је да је оштећена на главном претресу изменила свој исказ дат у истражном поступку, у којем је тврдила да ју је окривљени критичног дана примирао на сексуални однос. Упозорена у смислу одредбе чл. 94 ЗКП-а, изјавила је да је до критичног догађаја живела са окривљеним у ванбрачној заједници, али да жели да сведочи. На главном претресу, а након што је председник већа на захтев оштећене прочитао њен исказ, изјавила је да то што јој је прочитано није истина. На посебно питање који део исказа није истинит, оштећена је дословно изјавила: „... Тврдим да тог дана није било секса између мене и окривљеног... Приликом давања изјаве код код истражног судије ја сам била бесна, исфрустрирана и у шоку и не знам шта сам том приликом говорила... Била сам пуна беса јер ме је окривљени претходно ударио... Тврдим да ме окривљени никада раније није физички малтретирао, нити ме је присиљавао на сексуалне односе... Не могу да разумем да између брачних другова дође до силовања кад смо пре тога тридесет година живели заједно... Тог дана одгур-

⁸ Ради се о својеврсном сложеном кривичном делу које се састоји из основног облика кривичног дела силовање из чл. 178 ст. 1 КЗ и кривичног дела тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ. Разлог који руководи законодавца да конструише сложена кривична дела јесте тај што се у случају када се два кривична дела изврше заједно добија једно сасвим ново кривично дело по квалитету и тежини за које не би биле довољне оне казне које су прописане за та поједина кривична дела, тј. где се применом одредаба за одмеравање казне за кривична дела учињена у стицају не би могло доћи до адекватне казне (Стојановић, 2004: 58).

нуо ме је делом шаке у пределу носа после чега ми је кренула крв на нос... Немам страх од окривљеног, уколико би био пуштен на слободу, ја бих се вратила да живим са њим... Не постављам одштетни захтев, нити се придружујем кривичном гоњењу окривљеног.“

Пре завршне речи, имајући у виду расположиве доказе, а посебно исказ оштећене дат на главном претресу, *тужилац је изменио оптужни акт*, тако да је окривљеном стављено на терет да је извршио кривично дело тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ, тако што је дана 9.6.2013. године, у Зрењанину, у кући у Ул. , другог тешко телесно повредио, на тај начин што је руком задао више удараца у пределу лица и главе оштећеној, чиме јој је нанео тешку телесну повреду у виду прелома носних костију са померањем коштаних фрагмената и мобилно искривљеном носном преградом у десно, нагњечина главе и лица, горње вилице и носа са крвним подливима на лицу и оба очна капка десног ока.

Пресуда, анализа чињеничног стања и правне квалификације кривичног дела

Окривљени је *пресудом Вишег суда у Зрењанину К бр. 80/13* од дана 3.10.2013. године осуђен због кривичног дела тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ и осуђен је на казну затвора у трајању од 6 месеци. У првостепеној пресуди суд није прихватио део одбране окривљеног са главног претреса, где као узрок повреде оштећене наводи пад на степеништу док су одлазили у спаваћу собу, јер окривљени у својој одбрани у претходном поступку, ни приликом давања исказа у ПУ Зрењанин није спомињао никакав пад оштећене, а та чињеница није споменута ни од стране оштећене код истражног судије, док је на главном претресу у погледу ове чињенице изјавила да се тога не сећа. По оцени суда, до овакве промене одбране окривљеног је дошло из разлога да умањи своју кривицу. Из исказа оштећене датог истражном судији, суд је утврдио да јој је критичном приликом окривљени задао више удараца отвореним шакама у пределу лица, главе и десне руке, а по речима оштећене добила је шест или седам удараца. Овакав њен исказ делимично је потврђен и одбраном окривљеног коју је изнео пред истражним судијом, када је изјавио да је оштећеној задао два шамара у пределу главе, остављајући могућност да је она задобила констатоване повреде услед тих удараца.

Из налаза вештака судске медицине проистиче да наведене повреде оштећене могу настати услед замахнуте руке у пределу лица и носа, што потврђује исказ оштећене. Према налазу вештака психијатра окривљени је био способан да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, иако се налазио у стању лакшег степена алкохолисаности.

Суд је у потпуности прихватио налазе и мишљења вештака, сматрајући да су исти дати по правилима струке и од стране стручњака са вишегодишњим искуством у судском вештачењу, а на чија мишљења странке нису имале никакве примедбе.

Приликом одмеравања врсте и висине кривичне санкције, суд је оптуженом као олакшавајуће околности ценио чињенице да је неосуђиван и да се његовом кривичном гоњењу није придружила оштећена, док отежавајућих околности није било.

На наведену пресуду жалбу је уложио бранилац окривљеног због повреде кривичног закона, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији. *Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж 1 бр. 4440/13* од дана 21.5.2014. године, жалба је одбијена као неоснована, а првостепена пресуда је потврђена. По оцени Апелационог суда, првостепени суд је правилно утврдио чињенично стање и у склопу изведених доказа је правилно ценио одбрану окривљеног и исказ оштећене и за такву своју оцену је дао ваљане разлоге.

Током поступка су утврђене две чињенице које су евентуално могле да утичу на то да радње окривљеног буду другачије правно квалификоване. Прва, да су окривљени и оштећена бивши супружници, који су након развода брака наставили да живе у ванбрачној заједници и друга, да је окривљени вршио физичко насиље над оштећеном, услед чега је она задобила тешке телесне повреде.

Да ли је кумулативно постојање ове две околности довољно да би се окривљеном ставило на терет кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ?⁹

У погледу прве околности указујемо да је један од битних елемената бића кривичног дела насиље у породици лични однос између извршиоца кривичног дела и оштећеног – потребно је да се извршилац кривичног дела, као активни субјект и оштећени, као пасивни субјект сматрају члановима породице у кривичноправном смислу.¹⁰ Имајући у виду да се у смислу одредбе чл. 112 ст. 28 КЗ ванбрачни партнери и њихова деца сматрају члановима породице¹¹, неспорно је да је испуњен први услов да се описано понашање окривљеног третира као кривично дело насиље у породици из чл. 194 КЗ.

Међутим, поставља се питање да ли због наступања тешких телесних повреда код оштећене, радње окривљеног треба посматрати као квалификовани облик кривичног дела насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ

⁹ У питању је сложено кривично дело које се састоји из основног облика кривичног дела насиље у породици из чл. 194 ст. 1 КЗ и кривичног дела тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ.

¹⁰ Специфичност кривичног дела насиље у породици је највећим делом садржана у својству извршиоца и пасивног субјекта. По средствима извршења и последици ово кривично дело је идентично са неким другим кривичним делима. Ипак, неће постојати његов идеални стицај са принудом (чл. 135 КЗ), тешком телесном повредом (чл. 121 КЗ), лаком телесном повредом (чл. 122 КЗ) или угрожавањем сигурности (чл. 138 КЗ). По принципу конзумпције одговараће се само за ово кривично дело за које је уосталом прописана и тежа казна у односу на друга наведена дела (Савић, Микић, 2010: 303).

¹¹ Чланом породице се у смислу истог члана сматрају и супружници, њихова деца, преци супружника у правој линији крвног сродства, усвојилац и усвојеник, хранилац и храњеник, као и браћа и сестре, њихови супружници и деца, бивши супружници и њихова деца и родитељи бивших супружника, ако живе у заједничком домаћинству, као и лица која имају заједничко дете или је дете на путу да буде рођено, иако никада нису живела у истом породичном домаћинству.

или се ради о кривичном делу тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ, без обзира на лично својство окривљеног и оштећене. У одговору на ово питање треба поћи од чињенице да овај квалификовани облик кривичног дела насиље у породици представља кривично дело квалификовано тежом последицом у смислу чл. 27 КЗ.¹² У нашем случају је неспорно да је окривљени вршио насиље над оштећеном са умишљајем, задајући јој ударце рукама у пределу лица, односно да је био свестан свог дела и хтео његово извршење. Али, битна чињеница је и да ли је окривљени у односу на насталу тежу последицу – nanoшење тешких телесних повреда, поступао са умишљајем или из нехата. Анализирајући радње окривљеног – задавање више удараца оштећеној у пределу главе, несумњиво је да је он и у погледу ове околности поступао са умишљајем; дакле, окривљени је и у односу на радњу и односу на последицу кривичног дела наступао са умишљајем.

Проблем правне квалификације кривичног дела у оваквим ситуацијама је било спорно у судској пракси. На пример, у *пресуди Апелационог суда у Новом Саду бр. 1 Кж. 4716/11* од дана 19.4.2012. године, суд налази да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио кривични закон када је оптуженог огласио кривим за кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 КЗ, иако је анализом диспозитива првостепене пресуде несумњиво да је оптужени поступао са умишљајем и у односу на радњу и у односу на последицу кривичног дела.¹³

У теорији (нпр. Шкулић, 2014: 43; Ђорђевић, 2014: 71; Стојановић, 2016: 605) и у пракси (*Пресуда Врховног касационог суда бр. Кзз. 1081/15* од дана 15.12.2015. године) је временом заузет став да је кривично дело чију радњу извршења представља вршење насиља у породици супсидијарно у односу на тешку телесну повреду, уколико је она нанета са умишљајем.

У анализираном случају који је предмет овог рада, окривљени је радњама описаним у изреци првостепене пресуде са умишљајем остварио сва битна обележја кривичног дела из члана 194 ст. 1 КЗ, али и обележја кривичног дела тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ. Сматрамо да у таквој ситуацији, окривљени није могао бити оглашен кривим за квалификовани облик кривичног дела насиља у породици, јер се у овом случају тешка телесна повреда нанета са умишљајем не може сматрати квалификаторном околношћу за кривично дело из члана 194 ст. 1 КЗ, с обзиром на то да умишљајно nanoшење

---

¹² Кад је из кривичног дела произашла тежа последица због које закон за то дело прописује тежу казну, та се казна може изрећи ако је учинилац у односу на ту последицу поступао из нехата, а и са умишљајем ако тиме нису остварена обележја неког другог кривичног дела.

¹³ Окривљени је оглашен кривим да је дана 22.8.2010. године, око 19,00 часова, у Кикинди, у Ул., применом насиља угрожавао телесни интегритет своје супруге, на тај начин што је у соби са електричног шпорета узео шерпу са врелом супом и бацио је према оштећеној, при чему се врела супа просула по глави и телу оштећене, наневши јој тешке телесне повреде у виду опаротина коже другог степена и то на 35% тела, тј. на лицу, грудном кошу, рукама и бутинама (*Пресуда Основног суда у Кикинди бр. 2 К. 102/11* од дана 22.9.2011. године). У образложењу пресуде наводи се да је правно квалификујући овако утврђено чињенично стање, суд становишта да су се у радњама окривљеног стекли сви битни елементи бића кривичног дела насиље у породици из чл. 194 ст. 3 КЗ.

тешке телесне повреде приликом извршења предметног кривичног дела представља засебно кривично дело, па је окривљени евентуално могао бити оглашен кривим за стицај кривичних дела из чл. 194 став 1 и чл. 121 ст. 1. КЗ.¹⁴ Мишљења смо да у нашем случају кривично дело тешка телесна повреда консумира насиље у породици, будући да се радња извршења кривичног дела састојала само у угрожавању телесног интегритета, које је за последицу имало тешке телесне повреде, а да би се о стицају могло говорити у ситуацији да је поред примене физичког насиља окривљени предузео и неку другу радњу која представља радњу извршења кривичног дела насиље у породици (претњу да ће напасти на живот или тело или дрско или безобзирно понашање).

Закључак

Током кривичног поступка у вези са предметним случајем су се јавила два основна проблема за утврђивање чињеничног стања. Први проблем је околност да су окривљени и оштећена били једини учесници критичног догађаја који се десио у оквиру породичног домаћинства, без присуства других сведока. Други кључни моменат у овом процесу се десио током главног претреса када је оштећена променила свој исказ дат током истраге, наводећи да је критичном приликом окривљени није приморао на сексуални однос, те да јој је само задавао ударце у пределу главе. Оштећена је своју промену исказа образложила стањем беса, шока и фрустрације у којем се налазила након задобијања повреда. Услед промене исказа оштећене која је утицала на оформљење чињеничног стања, тужилац је, имајући у виду расположиве доказе, радње окривљеног преквалификовао са кривичног дела силовање из чл. 178 ст. 3 у вези са ст. 1 КЗ на кривично дело тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 Кривичног законика. Указаћемо на чињеницу да је за кривично дело које је првобитно стављено на терет окривљеном предвиђена казна од пет до петнаест година затвора, док је за кривично дело за које је осуђен предвиђена казна затвора у трајању од шест месеци до пет година.

Пошто је окривљени поступао са умишљајем, како у односу на радњу која су састојале у нападу на телесни интегритет оштећене, тако и односу на наступање тешке телесне повреде, радње окривљеног су правилно квалификоване као кривично дело тешка телесна повреда из чл. 121 ст. 1 КЗ, за које је окривљени оптужен и осуђен.

¹⁴ У том смислу: *Пресуда Врховног касационог суда бр. Кзз. 1081/15* од дана 15.12.2015. године. Важно питање је и да ли постоји стицај у ситуацији када је ово кривично дело учињено према више чланова породице, као и да ли је у односу на кривично дело насиље у породици могућа конструкција продуженог кривичног дела. О томе види: Марковић, Ђупина: 2017: 410-411.

Литература:

1. Bošković, D. (2009). Sprečavanje nasilja u porodici, *Bezbednost*, god. 51, br. 3, str. 93-104.
2. Bošković, M. (1999). *Kriminološki leksikon*, Izdavačko preduzeće Matice srpske i Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
3. Delibašić, V. (2017). Zaštita od nasilja u porodici kao element bezbednosne kulture, *Kultura polisa*, god. XIV (posebno izdanje 1), str. 21-32.
4. Đorđević, Đ. (2014). Krivičnopravna zaštita od nasilja u porodici, *Zbornik radova sa naučnog skupa Nasilje u Srbiji – uzroci, oblici, posledice i društvene reakcije – Tom I* (ur. Kolarić, D.), Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, str. 64-75.
5. Zakonik o krivičnom postupku, Sl. glasnik RS br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 i 55/2014.
6. Jovanović, S., Simeunović Patić, B., Macanović, V. (2012). *Krivičnopravni odgovor na nasilje u porodici u Vojvodini*, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, Novi Sad.
7. Jović, M., Kešetović, Ž. (2002). Nasilje u porodici u svetlu novih inkriminacija (čl. 118-a KZS), *Bezbednost*, god. 44, br. 6, 866-888.
8. Konstantinović Vilić, S. (1990). Istraživanje nasilja u porodici, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, br. 30, str. 193-205.
9. Krivični zakonik, Sl. glasnik RS br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 i 94/2016.
10. Marković, M., Čupina V. (2017). Krivičnopravna i građanskopravna zaštita od nasilja u porodici, *Kultura polisa*, god. XIV, br. 34, str. 403-418.
11. Popović, D. (2015). Kriminalistička analiza krivičnih dela nasilja u porodici izvršenih na teritoriji opštine Zemun, *Kultura polisa*, god. XII, br. 27, str. 477-487.
12. Savić M., Mikić D. (2010). Metodika otkrivanja i dokazivanja krivičnog dela nasilje u porodici, *Bezbednost*, god. 52, br. 3, str. 298-312.
13. Simonović, B. (1997). *Pribavljanje i ocena iskaza pred policijom i na sudu*, Pravni fakultet u Kragujevcu, Kragujevac.
14. Stojanović, Z. (2004). *Krivično pravo: opšti deo*, IP Justinijan, Beograd.
15. Stojanović, Z. (2016). *Komentar Krivičnog zakonika*, Službeni glasnik, Beograd.
16. Škulić, M. (2014). Nasilje u porodici: neki problemi zakonske inkriminacije i sudske prakse, *Zbornik radova sa naučnog skupa Nasilje u Srbiji – uzroci, oblici, posledice i društvene reakcije – Tom I* (ur. Kolarić, D.), Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, str. 34-51.

PROBLEMS OF PROVING DOMESTIC VIOLENCE – ANATOMY OF A CASE

Summary: Proving represents a crucial, but also a very complex issue of the criminal proceedings. On the path to establishing the factual state there are numerous obstacles, some of which are objective, while others are subjective in nature.

These difficulties become especially evident when it comes to criminal acts committed within a family. As a rule, these criminal acts most often occur within the household, without the presence of other witnesses who, even when they are present, are usually the so-called privileged witnesses, in the sense of criminal proceedings and, due to

their kinship with the defendant, have the right to refrain from testifying in the criminal proceedings. On the other hand, even if these persons decide to testify, their testimony may be considered as untruthful, precisely because of their close relationship with the defendant.

Bearing in mind the importance of proof in the criminal proceedings, as well as the specificity of proving criminal acts committed within a family, the topic of this paper is a review of a case of domestic violence in which the defendant and the injured party – common-law spouses, were the only participants in the critical event. Through an analysis of the formation and alteration of the factual state during the stages of the criminal proceedings, it was pointed to the difficulties in proving that led to the conviction of the defendant for a significantly different criminal act (serious bodily harm, referred to in Art. 121, p. 1 of the Criminal Code), instead of the act that he was originally charged for (rape, referred to in Art. 178, p. 3 in conjunction with p. 1 of the CC).

Key words: case review, domestic violence, proving, defendant, injured party

